

تعویض پلاک به تنهایی، به معنای انتقال مالکیت نیست

خودرویی منتقل می‌شود، سند رسمی تنظیم نمی‌شود، خریدار و فروشنده با اطمینان بخشی مسئولان راهنمایی و رانندگی و با در دست داشتن برگ سبز خودرو، راهی کار و زندگی خود می‌شوند. روزها بعد یا شاید ماه‌ها بعد که مشکلاتی به واسطه ارث و تقسیم اموال برای ورثه پیش می‌آید، یا زمانی که تلافی با پلاک خودروی مالک قبلی اتفاق می‌افتد، مسئولان راهنمایی و رانندگی پاسخ افراد را نمی‌دهند و تنها دادگاه و قاضی و رفت و آمد و معطلی است که پیش روی خریدار و فروشنده خودرو خودنمایی می‌کند. در این رابطه افراد بسیاری زمان و هزینه‌های گزافی را از دست دادند

برخی گمان می‌کنند سند قطعی فقط برای مواردی مانند زمین و املاک کاربرد دارد و به دیگران توصیه‌ای می‌کنند که به عقیده خودشان زرنگی است. این افراد معتقدند برای انتقال خودرو می‌توان با ۲۰ تا ۳۰ هزار تومان یک وکالت تام الاختیار به خریدار داد تا هر وقت خواست سند قطعی با هزینه خود دریافت کند و اگر خریدار فعلی قصد فروش داشت به همین منوال یک وکالت تام به خریدار بعدی دهد، درحالی که با احتساب هزینه استهلاک خودرو، هزینه وکالت بیشتر از هزینه تنظیم سند قطعی است.

نکته دیگر اینکه نقل و انتقال خودرو بر اساس ماده ۲۹ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹، تنها به موجب سند رسمی قانونی است. از این رو افرادی که تنها با داشتن برگه سبز تعویض پلاک، خود را مالک خودرو می‌دانند، در مراجع قضایی و شرکت‌های بیمه و... مالک قانونی خودرو محسوب نمی‌شوند. یعنی ممکن است در مرکز تعویض پلاک، فردی مالک ۱۰ پلاک باشد اما در اصل فقط یک خودرو داشته باشد، پس مالک پلاک به طور الزامی مالک خودرو نیست. برگ سبز خودرو سند پلاک است نه سند خودرو. این برگه نشان می‌دهد که فرد مالک پلاکی است که در حال حاضر بر روی خودرو نصب است. نقل و انتقال خودرو بر اساس ماده ۲۹ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹، تنها به موجب سند رسمی قانونی است. از این رو افرادی که تنها با داشتن برگه سبز تعویض پلاک، خود را مالک خودرو می‌دانند، در مراجع قضایی و شرکت‌های بیمه و... مالک قانونی خودرو محسوب نمی‌شوند.

از دیگر مواردی که در بحث تنظیم سند خودرو مورد غفلت واقع شده است می‌توان به بحث ارث اشاره کرد.

برداشت‌های اشتباه از قانون

جانشین پلیس راهور ناجا می‌گوید: برابر قانون، برگه نیروی انتظامی تحت عنوان سند مالکیت سبز که به هموطنان می‌دهد سند قطعی است و هیچ نیازی به سند محضری نیست. سردار موسی امیری برای این گفته‌اش چنین استدلال می‌کند: همانطور که هموطنان وقتی خودروی صفر کیلومتر می‌خرند به محضر نمی‌روند، از این بابت نگرانی نداشته باشند.

دکتر انجم شعاع، معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور هم در پاسخ به این مورد می‌گوید: در مورد خودروهای اصطلاحاً نوشماره توجه به این نکته ضروری است که خودروی بدون پلاک، چه در کارخانه داخلی تولید و چه وارد کشور شده

باشد، صرفاً یک کالا است و سابقه ای نزد پلیس ندارد و به تعبیری فاقد هویت و مشخصات انتظامی است؛ لذا وقتی کارخانه آن را به مشتری می‌فروشد با یک برگ فروش یا فاکتور، معامله صورت می‌گیرد.

وی افزود: این موضوع مشمول ماده ۲۹ یاد شده نیست. اما همین که نزد پلیس شماره گذاری شد، هویت انتظامی پیدا می‌کند و مشمول مقررات مختلف قرار می‌گیرد و از جمله اینکه پس از تعویض پلاک از سوی پلیس، معاملات آن باید در دفترخانه و به موجب سند رسمی ثبت شود.

معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک گفت: ماده ۲۹ هم همین را می‌گوید و حکم آن هیچ‌گاه درباره ثبت اتومبیل به عنوان یک مال نیست بلکه درباره ثبت یک عقد و معامله است که باید به موجب سند رسمی و در دفتر اسناد رسمی باشد؛ در زمان حاضر رویه قضایی هم همین است که سند رسمی و ثبت شده در دفترخانه را ملاک تشخیص مالکیت قرار می‌دهند و هرگاه در پرونده‌ای قرار باشد اموال کسی شناسایی و توقیف شود یا بین ورثه تقسیم شود، کسی را مالک می‌شناسند که مالکیت خودرو در دفترخانه به او منتقل شده باشد.

برخی از مخالفان صدور سند رسمی برای نقل و انتقال خودرو با بیان اینکه طبق قانون الزامی به ثبت اموال منقول وجود می‌گویند؛ ماده ۲۹ قانون رسیدگی به تخلفات راهنمایی و رانندگی تصریح دارد که سند رسمی برای نقل و انتقال خودرو باید تنظیم شود. سند رسمی طبق قانون در دو مرجع می‌تواند تنظیم شود؛ یکی دفاتر اسناد و دیگری ادارات دولتی در حدود صلاحیتشان. نیروی انتظامی هم جزو دسته دوم محسوب می‌شود.

معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به این شبهه افکنی پاسخ قاطعی می‌دهد و با اشاره به برخی اظهار نظرها مبنی بر اینکه اسناد صادر شده توسط پلیس، سند رسمی محسوب می‌شود، می‌گوید: طبق ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی، اسنادی که توسط مأمورین دولتی صادر می‌شود به شرطی رسمی است که آنها را در حدود صلاحیت خودشان صادر کرده باشند.

وی اضافه می‌کند: پلیس صلاحیتی برای صدور سند یک معامله یا عقد ندارد بلکه وظیفه‌اش صدور اسناد تعویض پلاک و کارت خودرو است و این اسناد در حدود مفاد آنها یعنی اثبات عوض شدن پلاک و تعلق پلاک منصوبه روی خودرو به یک شخص رسمیت دارد؛ ولی به معنای اثبات مالکیت نیست.

انجم شجاع همچنین یادآور می‌شود: شناسنامه یک سند رسمی است ولی دلالت بر مجاز بودن رانندگی ندارد یا اینکه گواهینامه یک سند رسمی است ولی دلالت بر اجازه خروج از کشور ندارد و لذا هر سندی یک مفاد و محتوی دارد که در همان حدود می‌تواند رسمی باشد.

وی در این رابطه گفت: پلیس صلاحیتی برای صدور سند یا یک معامله یا عقد ندارد بلکه وظیفه‌اش صدور اسناد تعویض پلاک و کارت خودرو است.

انجم شجاع افزود که تعویض پلاک از مواردی است که خصوصیت انتظامی دارد و وظیفه پلیس است درحالی که معاملات و عقود، خصوصیت حقوقی دارند و طبق قانون، ثبت آن بر عهده مراجع حقوقی ثبت معاملات یعنی دفاتر اسناد رسمی است.

وی خاطرنشان کرد: پلیس وظیفه انتظامی دارد و طبعاً هرگاه قرار باشد محدودیتی برای پلاک خودرو و سابقه سرقت آن و یا توقیف آن انجام شود، این کار توسط مرجع قضایی به پلیس دستور داده می‌شود و این امر ارتباطی به ثبت رسمی معاملات خودرو ندارد.

معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تاکید کرد: از نظر قوانین و مقرراتی که پلیس در زمان حاضر اجرا می‌کند، پلاک متعلق به اشخاص است و روی خودروی آنها نصب می‌شود و هرگاه خودرو به دیگری فروخته شود پلاک او جدا و نزد پلیس نگهداری می‌شود و پلاک فرد جدید روی خودرو نصب می‌شود.

وی ادامه داد: بنابراین ملاحظه می‌شود که مقررات یاد شده هم تعلق پلاک و مالکیت اتومبیل را دو موضوع مجزا دانسته‌اند بدین ترتیب که تعویض پلاک بر عهده پلیس است و انتقال مالکیت بر عهده دفتر اسناد رسمی گذاشته شده است.

تعویض پلاک به تنهایی به معنای انتقال مالکیت نیست

انجم‌شعاع اضافه کرد: استعلام‌هایی که مراجع قضایی از پلیس می‌کنند به این علت است که در جریان رسیدگی به اختلافات و دعاوی الزام به تنظیم سند، سوابق انتظامی را قرینه‌ای برای اثبات ادعای خریدار می‌دانند؛ اگر تعویض پلاک به معنای مالکیت بود هیچ دادگاهی نیاز نبود که به دعاوی الزام به تنظیم سند رسمی خودرو رسیدگی کند و همان مدارک به عنوان سند پذیرفته می‌شد در حالی که دادگاه‌ها به این دعاوی رسیدگی می‌کنند و با توجه به دلایل و قرائن مختلف از جمله قولنامه، شهادت شهود، چک‌های مبادله شده و تعویض پلاک، حکم به تنظیم سند رسمی می‌دهند که این رسیدگی به این معنی است که صدور اسناد و تعویض پلاک به تنهایی به معنای انتقال مالکیت نیست.

برگرفته از: سایت کانون سردفتران و دفتریاران